

6. Motruk R.V. Etnokulturni chynnyky profesiinoho samovyznachennia osobystosti: dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata psykholohichnykh nauk za spetsialnistiu 19.00.07. – pedahohichna ta vikova psykholohiia. Ivano-Frankivsk, 2013. 232 s.

7. Teoriia i praktyka profesiinoi orientatsii: navchalnyi posibnyk / Ukladachi : N.H. Shvets, T.D. Tretiakova. Kyiv, 2010. 272 s.

8. Super D.E. Vocational development. N. Y., 1957. 391 p.

UDC 378

PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION OF FUTURE MANAGERS OF SOCIOCULTURAL ACTIVITIES

Liubarets Vladyslava – Doctor of Pedagogical Sciences, professor,
Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine

Yavorska Tatiana – Postgraduate student
Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine

Attention is focused on important aspects of professional self-determination of future managers of sociocultural activities as the main criterion of self-development and self-realization in professional activity. It was established that professional self-determination is a key stage of social formation and adaptation of a manager of socio-cultural activities in professional activity. External and internal factors of professional self-determination are identified. Types of personality identification in the profession are highlighted. The stages of building an individual plan of professional self-determination from the point of view of realizing the professional career of a manager of sociocultural activities are proposed. The professional activity of the manager of socio-cultural activities is disclosed as a sphere of implementation with further development of his abilities, capabilities, capacity, readiness for social contacts with embodiment in behavioral forms with his values, visions, desires, needs, ideas, and attitudes in a professional sociocultural environment.

Key words: future manager of sociocultural activities, professional self-determination, sociocultural environment, career.

Надійшла до редакції 25.11.2023 р.

УДК 005.8:304

ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ГРАНТОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДАХ КУЛЬТУРИ КЛУБНОГО ТИПУ

Свирид Іванна Євгенівна – завідувач відділення культурно-мистецької освіти,
викладач-методист Фахового коледжу культури і мистецтв (м. Калуш)

<https://orcid.org/0000-0003-2838-9188>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v47i.741>

ivannabrusak@gmail.com

Розглянуто особливості проєктного менеджменту у закладах культури клубного типу, зокрема, в період пандемії (COVID-19) та в часі повномасштабної війни росії проти України, аналізується грантова діяльність у сфері культури на прикладі Калуської територіальної громади. Доведено, що дослідження проєктного менеджменту у діяльності закладів культури України на сучасному етапі, його аналіз проблеми розвитку та визначення перспективи проєктного менеджменту у роботі закладів культури є пріоритетним.

Ключові слова: проєктний менеджмент, грант у галузі культури, менеджер закладу культури, соціокультурна діяльність.

Постановка проблеми. Однією з важливих складових частин загального культурного процесу в діяльності закладів культури України став проєктний менеджмент – явище нове порівняно з попередніми роками. Комплексний підхід до розв'язання цього завдання дозволяє фахівцям сфери культури сформулювати нагальні проблеми, розкрити поставлені питання, запропонувати інноваційні сучасні рішення в процесі проєктного менеджменту. Для втілення на практиці цих питань необхідний аналіз кращих прикладів проєктів, що професійно розв'язують питання проєктного менеджменту в діяльності закладів культури.

Останні дослідження та публікації. Науковці сьогодні аналізують проєктний менеджмент у контексті різноаспектних розробок. Теоретичні засади проєктування визначено доктором культурології, проф. І. Петровою [5; 154–155]. Дослідники у проєкті «Центр культурних послуг у територіальній громаді» аналізують наявну мережу багатофункціональних закладів культури, її можливості щодо надання якісних, актуальних, доступних культурних послуг населенню [8; 21–23]. Гіп Гагоорт узагальнює проєктний підхід, розглядаючи мистецький проєкт у діяльності сектору культури між лінійно-штабним та проєктним менеджментом [1], О. Тадля розкриває організаційно-

управлінські технології в менеджменті соціокультурної сфери [7], М. Поплавський охарактеризовує проектну діяльність та її поширення в сучасній мистецькій практиці [6].

Мета статті – визначення особливостей проектного менеджменту в діяльності закладів культури, зокрема, в період пандемії (COVID-19) та в часі повномасштабної війни в Україні.

Серед завдань – проаналізувати грантову діяльність у сфері культури (на прикладі Калуської територіальної громади).

Вклад основного матеріалу. Пандемія COVID-19 та повномасштабна війна росії в Україні завдали потужного удару у всіх сферах, але культура серед галузей, що постраждали особливо. Сьогодні всі сконцентровані на кризі, що викликана війною. Насправді, будь-яка глобальна криза безповоротно змінює світ, і мистецтво та культура загалом відчують на собі ці зміни найпершими. Люди змінюють свої звички та світогляд, стають більш обережними та, водночас, можуть пробувати те, на що раніше б не наважилися. Всі усвідомили, що життя змінилося назавжди: робота і навчання всупереч повітряним тривогам в укриттях та онлайн-життя стає нормою. Ця криза для галузі культури і мистецтва – великий удар. Ряд помітних проектів перенесено на невизначений термін або проводяться в режимі онлайн. Заклади культури спрямували свою роботу для категорії дітей та дорослих з окупованих територій, проводять курси з вивчення української мови, надають психологічні консультації усім, кому вони потрібні, організують тематичні книжкові виставки та години читання поезій, проводять майстер-класи тощо. Безперервно триває робота над плетінням маскувальних сіток для наших військових.

Культурна менеджерка, співзасновниця агенції protoprodukcija О. Дятел стверджує: «Зараз весь наш культурний фронт відвойовує право пролувати по-новому в міжнародному контексті. А саме – заявити про себе не лише як про країну, яка веде війну з росією, а й через культурні та мистецькі події показати, за що ми боремось» [2].

Карантинний досвід, війна змушує думати про можливості, недоліки й переваги онлайн, про важливість бути гнучкими й адаптуватися до змінних реалій та кризових ситуацій, а водночас про те, як попри зміни та виклики все-таки робити якісні культурні продукти і належно комунікувати з аудиторією.

Про управління проектами як науку згадують у другій пол. XX ст. У часи зневіри та випробувань людство зверталося до мистецтва, що робило його роль для суспільства ще більш значущим. Термін «проект» походить від латинського слова «projectus», що у перекладі означає «кинутий вперед». Раніше проект розглядався як попередня пропозиція, розробка попереднього тексту закону (законопроект), міри, плану забудови, кошторису витрат, план, задумана справа тощо.

Менеджери закладів культури, проектні менеджери знаходять додаткові способи заробітку для їхніх закладів. У нинішніх реаліях життя усі проекти спрямовані на підтримку Збройних Сил України. У закладах культури створюються хаби, соціально-психологічні центри для бійців, налагоджена тісна співпраця з волонтерами та бізнесом. Заклади культури з початку вторгнення росії в Україну, одними з перших перейшли в інший формат роботи.

Сучасне мистецтво є досить привабливим об'єктом для інвестицій, оскільки допомагає генерувати ідеї для бізнесу. Проектний культурний менеджмент сьогодні відкриває широкі можливості для реалізації ініціатив у багатьох сферах, зокрема й у сфері культури, закликає виходити за межі звичних обставин, знаходити нестандартні рішення.

У посібнику «Центр культурних послуг у територіальній громаді» зазначено, що «...заклади культури функціонують для того, щоб надавати якісні та доступні культурні послуги населенню. Відповідно, в ідеальному варіанті має бути прямо пропорційна залежність між розподілом щільності населення і щільності мережі закладів по території України. Реальна ж ситуація така, що наявна мережа закладів культури є надто великою по чисельності і надто розгалуженою, що в певній мірі шкодить територіальним громадам, адже з одного боку – вимагає вкладення значних фінансових ресурсів на утримання, а з іншого – не генерує за ці кошти якісний культурний контент і продукт, що відповідав би запиту населення» [8; 21].

Працівники закладів культури шукають партнерів серед бізнесу (у часи кризи це важче, але можливо), розробляють та продають сувенірну продукцію. Багато людей хочуть відчувати та продемонструвати свою причетність до тих питань, що підіймає проект чи інституція. Менеджери закладів культури дають їм таку можливість: організують вуличні тижневі проекти, просять про допомогу в аудиторії. Такі проекти залишають відгук у серцях багатьох людей. Спільні кошти, підписки та інші форми краудфандингу (фінансування громадою) цього року є особливо актуальними.

За час роботи в режимі онлайн, спричиненого пандемією коронавірусу, розпочалося активне користування грантовою підтримкою. Грант – чудовий інструмент для того, щоб втілити в життя найрізноманітніші проекти. Багато держав та міжнародних інститутів розробили грантові програми спеціально для подолання наслідків COVID-19. Разом із тим, продовжують працювати програми, не

пов'язані з пандемією. Одна з них – «Креативна Європа». Конкурси в рамках цієї програми тривають постійно. Поступово заклади перейшли в онлайн. Лекції, дискусії та конференції проводять у Zoom, YouTube, Facebook та інших сервісах відеоконференцій. Ще вчора онлайн-присутність була новацією, сьогодні вона бажана, а завтра стане обов'язковим елементом – навіть якщо карантинні обмеження знімуть повністю, війна завершиться, звичка залишиться сформованою. Споживач культурного продукту очікуватиме, що він буде доступний онлайн у тому чи іншому форматі. Тому працівники закладів культури сприйняли це не лише як виклик, тягар та вимушений захід, але як можливість розширити свою аудиторію. Частина найвідданішої аудиторії залишиться попри всі негаразди та перепони, але когось на цьому шляху неодмінно заклад втратить, і цю втрату необхідно швидко відновити. В цьому напрямі заклади системно ведуть сторінки у соціальних мережах, розповідають підписникам про проєкт, публікують пости на суміжні теми, онлайн-трансляції, опитування та інші інтерактивні заходи.

Будь-яка культурна ініціатива починається з проєкту. Важливо зрозуміти, чим проєкт відрізняється від процесу, і яку роль у ньому відіграє проєктний менеджер. Тут важливо провести межу між проєктом і процесом. Процес – це завдання, які ведуть до очікуваного результату (наприклад: продаж квитків, управління командою, друк банерів). Головна ознака процесу – повторюваність, результат процесу передбачуваний. У свою чергу проєкт – це ряд дій, які мають часові рамки і спрямовані на досягнення конкретної мети.

Основні ознаки проєкту: обмежений час його виконання, є фіксація початку проєкту та фіксація його завершення; для його реалізації потрібні ресурси, і вони обмежені; проєкт – це тимчасова система, він не повторюється після завершення; проєкт – це завжди керування змінами; результат проєкту – непередбачуваний і завжди унікальний. Проєкт, на відміну від процесу, завжди має високу ступінь невизначеності, хоча і складається з відомих заздалегідь процесів (наприклад: створення сервісу з продажу квитків, набір команди проєкту, розробка дизайну банерів для концерту, марафон).

Розбудовуючи процес реалізації проєкту важливо акцентувати увагу на часі (time), що завжди обмежений у проєкті; змісті проєкту (scope), завданнях й активності проєкту, його наповненні; вартості (cost) ресурсів проєкту; якості (quality) – про неї не завжди говорять у проєктах, не описують вимоги щодо якості. Проте в результаті оцінюємо проєкт і за його якість.

Якщо забрати хоча б одну з цих позицій, ще декілька з них це потягне за собою. Якщо лінія часу проєкту скорочується (потрібно завершити раніше), це може означати, що скорочуємо зміст проєкту, зменшуємо кількість активностей. Але якщо хочемо збільшити кількість активностей, маємо збільшити бюджет, чи додати час, чи пожертвувати якістю. Обмеження в проєкті існують. Керування цими обмеженнями для досягнення результату – і є завдання проєктного менеджера.

І. Петрова у праці «Проєкування в соціально-культурній сфері» визначила, що «...управління проєктами – це професійна діяльність, заснована на використанні сучасних навичок, знань, технологій і спрямована на досягнення проєктних цілей. Управління проєктами дозволяє обґрунтувати актуальність та доцільність проєкту, підготувати його бюджет, визначити час виконання проєктної реалізації, скоригувати план здійснення проєкту, забезпечити контроль за виконанням проєктних робіт. Відповідальність за виконання проєкту та досягнення поставлених цілей покладається на певну особу (менеджера проєкту) або на групу осіб. Тобто, досягнення проєктних завдань, оптимальне використання проєктних ресурсів, максимальне задоволення учасників проєкту, залежить від професіоналізму членів проєктної команди та від компетенції проєктного менеджера» [5; 154–155].

Не завжди менеджер проєкту має велику команду. Дуже часто в закладі культури – це людина, наділена не лише широким спектром компетенцій, а ще є багатофункціональним керівником. Основні функції проєктного менеджера співвідносяться з усіма процесами, що відбуваються в проєкті, зокрема: керування комунікаціями – внутрішніми, між членами команди, а також внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами. Різні види та форми звітності; управління командою – часто керування талановитими людьми, робота з митцями. Тобто, все – від формування команди до організації її роботи, менторства й мотивування; керування зацікавленими сторонами – від партнерів і спонсорів до медіа й органів влади; керування часом – дотримання термінів, відстеження загального графіку проєкту; керування вартістю – усе, що стосується фінансового ресурсу проєкту; управління якістю (постійне відстеження та контроль); керування ризиками – одна з важливих функцій (аналіз ризиків, стратегія роботи з ризиками); загальний моніторинг і контроль виконання проєкту.

Ключовими характеристиками проєктного менеджера є лідерські якості, впевненість у собі та в тому, що ти робиш, аналітичні здібності, самоорганізація та бажання братися до роботи. До того ж важливо володіти знаннями із загального менеджменту та проєктної діяльності, розуміти специфіку креативних індустрій, вміти працювати з людьми та вести перемовини, бачити картину загалом й аналізувати її. Важливо визначити ідею, актуальність, цільову аудиторію проєкту, відмінність від

інших проєктів. Правильне визначення цілей – один із ключових етапів проєкту. Чим чіткіше й конкретніше поставлено мету, тим грамотніше можна визначити способи її досягнення. Важливий момент – зрозуміти, яку проблему вирішує проєкт.

Кожен культурний проєкт орієнтується на цільову аудиторію. Чітке окреслення цільової аудиторії – половина справи на шляху до успішної організації проєкту. Правильно визначити цільову аудиторію – одне з ключових завдань під час реалізації успішного проєкту, менеджер якого повинен уявити портрет людини, на яку спрямований проєкт. Вкрай важливо не тільки уявляти портрет, а й регулярно комунікувати зі своєю аудиторією. Інколи саме відвідувачі проєктів зможуть підказати, як розвивати ваш проєкт далі, що в ньому найкраще і чого йому, можливо, бракує.

І. Петрова стверджує: «Підготувати та реалізувати соціально-культурний проєкт – означає вміння спеціаліста втілювати творчі задуми у практику; дослідити та проаналізувати проблеми функціонування соціальнокультурної сфери; провести будь-який соціальний, культурний, дозвілєвий, рекреаційний захід, попередньо сформулювавши його мету, завдання, шляхи їх досягнення у конкретній ситуації. Соціально-культурне проєктування класифікується за такими напрямками: проєктування середовища, проєктування виховних програм, проєктування дозвілєвих та рекреаційних програм, проєктування побутових послуг, проєктування експозиційних структур. Життєвий цикл проєкту складається з формування задуму, планування й оформлення проєкту, реалізації проєкту, завершення проєкту» [5; 28].

Злагоджена команда – важливий фактор успіху будь-якого проєкту. Одночасно, команда – це один з найскладніших компонентів для будь-якого проєктного менеджера.

Специфіка менеджменту у сфері культури полягає в тому, що його основу складає організація мистецтва. Це може бути філармонія або театр, продюсерський центр чи музей. У цьому випадку управління здійснюється у вигляді застосування сукупності засобів, методів і принципів, що дозволяють організувати можливості підприємництва у сфері мистецтва. Від правильно підібраної моделі менеджменту й буде залежати ефективність роботи установи культури. Важливу роль відіграє професійна підготовка й особистість керівника проєкту.

Отже, щоб проєктний менеджмент в Україні мав міцну основу, необхідно вирішити чимало проблем: брак знань (найвідоміші та найефективніші культурні менеджери переважно вчилися на власному досвіді); не згуртованість (наслідок конкуренції за обмежені ресурси); брак розуміння важливості комунікацій. Вивчення культурного проєктного менеджменту дає можливість ширше зрозуміти контекст, поле діяльності, що, в свою чергу, дасть змогу отримати конкурентну перевагу на мистецькому ринку, забезпечить стабільність закладу культури.

Проєктний культурний менеджмент відкриває широкі можливості для реалізації ініціатив у сфері культури. Сьогодні сучасне мистецтво є привабливим об'єктом для інвестицій, оскільки допомагає генерувати ідеї для бізнесу, виходити за межі звичного, знаходити нестандартні вирішення. В результаті, заклади культури зміцнюватимуть уявлення про свою діяльність, як креативну, творчу, відповідальну та надійну спільноту.

Мистецтво – це місток, що поєднує не лише реальність сьогодення і світ фантазій, а ще є справжніми ліками для наших душевних ран. Українці отримали їх чимало. Тому менеджери сфери культури, діячі мистецтв готові працювати безупинно, тільки щоб полегшити душевні страждання людей, які пережили жахіття війни, своєю творчістю і своїм мистецтвом дарують позитивні емоції як дорослим, так і дітям, а ще своєю діяльністю відроджують надію та віру в краще майбутнє. Тому що культура – це життєва сила суспільства та основа мирного життя, яка здатна повернути українців до життєдіяльності у воєнній реальності. Більшість вважають, що питання культури недоречні під час воєнних дій. Але культура – завжди проти війни. Миру можна досягти завдяки високому рівню культури та духовності суспільства. І саме культурні проєкти допомагають нам не втратити віру у мирне майбутнє.

Г. Карась стверджує: «Однією з важливих подій у сфері музичного мистецтва є презентації – громадське представлення чогось нового, що недавно з'явилося або створилося, наприклад книги, журналу, кінофільму, телепрограми, організації. Такі представлення можуть бути присвячені найрізноманітнішим подіям: новому проєкту або програмі, відкриттю нового офісу або представництва організації, виходу на нові ринки, підсумкам діяльності за певний період» [4; 67].

Проєкт окрім ефективного менеджменту передбачає використання методів і засобів соціокультурної діяльності із залученням методик event-менеджменту, PR. Проєкт у соціокультурній сфері є особливою організаційною складовою, що дозволяє співпрацювати з різними структурами, організаціями, залучати ресурси й бути ефективними в сучасному управлінні. Управління мистецькими проєктами – це організаційна діяльність, спрямована на розробку усіх етапів проєкту, що ведуть до ефективного вирішення поставлених завдань, є формою регулювання культурних і мистецьких процесів.

У діяльності менеджера соціокультурної сфери набули поширення такі форми роботи, як «мистецькі проекти», що позиціонують себе як самостійний напрям і творчий задум. При їх підготовці та проведенні широко застосовується поняття «проект», «мистецький проект», «творчий проект», «культурно-мистецький проект», «художньо-творчий проект», «соціокультурний проект». Поняття «проект» – це схема, план, задум, заснування будь-якого об'єкта, чи виду діяльності. За визначенням М. Поплавського термін «проект» у контексті мистецької практики розуміється не лише як результат оригінального плану, а унікальна сукупність скоординованих дій, спрямованих на досягнення конкретної культуротворчої, естетико-художньої мети [6; 253].

Грант у галузі культури і мистецтва – це кошти, що надаються на здійснення соціальних, благодійних програм. Грантові кошти передбачені на реалізацію того чи іншого проекту надаються на безповоротній основі, але обов'язковим є звіт про їх використання та результати. Виділення грантів відбувається в процесі реалізації грантової програми. Грантова програма – це план дій з організації цільового фінансування проектів грантозаявників. Гранти відбуваються на конкурсній основі. Брати участь у конкурсі можуть зареєстровані громадські організації, муніципальні, державні організації, творчі колективи, фізичні особи. Всі деталі прописані в умовах конкурсу.

Грантові програми є як і постійними (проекти приймаються для розгляду впродовж поточного року), так і періодичними (розглядається у межах певного періоду).

Розглянемо приклад успішно реалізованого гранту в Калуській громаді Івано-Франківської обл. на основі звітів закладів культури за 2018–2022 рр. [3]. У грудні 2018 р. Калуська громада виграла 10-мільйонний грант на реконструкцію концертної зали – найбільший грант в історії міста. Це була перемога в конкурсі грантових проектів за програмою прикордонного співробітництва «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна, 2014–2020». Умовою участі в програмі було співфінансування: не менше 10% від суми коштів Європейського Союзу.

17 грудня 2015 р. Європейською комісією затверджено спільну операційну програму «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна, 2014–2020». Проте, угода про співпрацю з м. Сеїні була підписана ще у 2009 р. На одній із спільних нарад ухвалене рішення взяти до уваги напрям збереження історичних пам'яток архітектури. В м. Калуші на той час реконструкції потребувала пам'ятка архітектури місцевого значення – концертна зала, а в м. Сеїні – пам'ятка архітектури національного значення – Будинки культури. Тому саме на базі цих двох закладів вирішили створити мультикультурні центри. Далі було написання спільного проекту, видано розпорядження міського голови м. Калуша про створення комісії з підготовки заявки на участь у грантовому проекті, розподілено завдання щодо збору інформації та документів. Рішенням позачергової сесії Калуської міської ради, надано дозвіл на виготовлення технічної документації та передано будівлю концертної зали на вул. Т. Шевченка, 11 управління культури міської ради.

Загальна вартість проекту на реконструкцію концертної зали в Калуші становила 326 тис. 286 євро. 10% від цієї суми вносило місто – 1,1 млн. грн.

19 вересня 2022 р. відбулося урочисте відкриття Мультикультурного центру. Перша назва закладу «Концертна зала», збудована наприкінці XIX – початку XX ст. та відкритий для відвідувачів 8 вересня 1907 р. У 2002 р. заклад частково знищила пожежа, але через 20 років відновлено пам'ятку історичної спадщини – Мультикультурний центр. Роботи над реконструкцією тривали упродовж трьох років у контексті європейського проекту «Культура у віддзеркаленні – реставрація Будинку Культури в м. Сеїні (Румунія) та Концертної з. в місті Калуш (Україна)».

Сьогодні – це сучасна, відреставрована будівля. В приміщенні зберегли металеву сходову клітку та сходи з цільного природного каменю, решта довелося модернізувати. У приміщенні облаштовано кабінети для занять із народної творчості, передбачено студію звукозапису, кав'ярню. Придбано сучасний мікроавтобус, автоматизований та пристосований для людей з інвалідністю. Загальна грантова сума коштів – 325 489.06 євро, з них місцевого бюджету – 32 548 091 євро, грантодавців – 292 940 015 євро.

Отже, проектний менеджмент сьогодні є провідним видом діяльності клубних закладів України. Проекти позиціонують регіон у його винятковому колориті та різновекторному соціокультурному, етнічному, мистецькому та інших проявах.

Список використаної літератури

1. Гагоорт Г. Менеджмент мистецтва. Підприємницький стиль / пер. з англ. Б. Шумилович. Львів : Літопис, 2008. 360 с.
2. Давидовський К. Мистецький проект у сучасній соціокультурній реальності України (досвід творчих ініціатив Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра). *Мистецтвознавчі записки*. Київ, 2014. Вип. 25. С. 106–113.
3. Дятел О. Мої вміння – моя зброя. Чи є місце культурним заходам під час війни? *Українська правда*: веб-сайт. 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/ukr/columns/2022/05/14/248644/> (Дата звернення 14. 05. 2022).

4. Звіти про роботу закладів культури клубного типу за 2018–2022 роки. *Архів Управління культури, національностей та релігій м. Калуш*. Фонд не описаний.
5. Карась Г. В. Презентація реалізованого музичного проекту як вид event-менеджменту. *Культурологічний альманах: наук. вид*. Вип.. 13, 2020. С. 67–70.
6. Петрова І.В. Проектування в соціально-культурній сфері: навч. посіб. Київ : Вид-во КНУКіМ, 2017. 372 с.
7. Поплавський М. М. Мистецький проект: дискурс художньої культури початку нового тисячоліття (у точці перетину – crossoverpoint). *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 1. С. 248–254.
8. Тадля О. Організаційно-управлінські технології в менеджменті соціокультурної сфери. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Культурологія*. Рівне, 2017. №. 25. С. 155–162.
9. Центр культурних послуг у територіальній громаді: посібник / Петраков Я., Кулініч М., Чмир О., Копил О., Остапенко П., Остапенко Д. Київ : Міністерство культури та інформаційної політики України, Товариство дослідників України, 2022. 296 с.

References

1. Gagoort G. Art management. Entrepreneurial style / translated from English. Bohdan Shumylovych. Lviv: Litopys, 2008. 360 p.
2. Davydovskyi K. Art project in the modern socio-cultural reality of Ukraine (experience of creative initiatives of the R. M. Glier Kyiv Institute of Music). *Art historical notes*. Kyiv, 2014. Issue 25. P. 106-113.
3. Dyatel O. My skills are my weapon. Is there a place for cultural events during the war? *Ukrainska Pravda*: website. 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/ukr/columns/2022/05/14/248644/> (Last accessed: 14. 05. 2022).
4. Reports on the work of the club-type cultural institutions 2018-2022. *Archive of the Department of Culture, Nationalities and Religions of Kalush*. The fund is not described.
5. Karas H.V. The presentation of the implemented musical project as a type of event management. *Cultural almanac: a scientific publication*. Issue 13, 2020. P. 67-70.
6. Petrova I.V. Designing in the socio-cultural sphere: a textbook. Kyiv, KNUKiM Publishing House, 2017. 372 p.
7. Poplavskyi M.M. Art project: discourse of artistic culture of the beginning of the new millennium (at the crossover point). *Bulletin of the National Cultural and Arts Management Academy*. 2019. № 1. P. 248-254.
8. Tadia O. Organizational and managerial technologies in the management of the socio-cultural sphere. *Ukrainian culture: past, present, ways of development. Culturology*. Rivne, 2017. №. 25, P. 155-162.
9. Center for Cultural Services in the Territorial Community: a textbook / Petrakov Y., Kulinich M., Chmyr O., Kopyl O., Ostapenko P., Ostapenko D. Kyiv: Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Society of Researchers of Ukraine, 2022. 296 p.

UDC 005.8:304

PROJECT MANAGEMENT AND GRANT ACTIVITY IN THE CLUB-TYPE CULTURAL INSTITUTIONS

Svyryd Ivanna – Head of the Department of cultural and arts education,
Methodist-teacher of Professional College of Culture and Arts (city of Kalush)

The characteristics of the project management in the club-type cultural institutions have been reviewed, particularly during the pandemic (COVID-19) and Russia's full-scale war against Ukraine, the grant activity in the field of culture has been analyzed on the example of Kalush territorial community. It has been proved that the research of the project management in the work of cultural institutions of Ukraine at the present stage, its analysis of the problem of development and determining the prospects of the project management in the work of cultural institutions are the priority.

Key words: project management, grant in the field of culture, cultural institution manager, socio-cultural activity.

Надійшла до редакції 1.11.2023 р.